

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.  
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.  
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.  
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.



## Götheborgske

## SPIDNEN.

---

 Lördagen, den 31 Januarii, 1767.
 

---

Min Herre,

Sedan wår Allmänhet med så mycket nöge  
 uptaget Sfwersätningen af det Bref,  
 som förtälger det märkwärdiga samtal, hwil-  
 ket H. M. Konungen af Preusen, under wi-  
 standet i Leipzig, haft med den berömda Profes-  
 sor Sclert; wägar jag som en estergård inlem-  
 na följande utdrag af et Bref, skrifwet ifrån  
 samma ört och nästan wid samma tid, hwilket  
 däraf har sit wärde, äfwen beröm nog, at det  
 är skrifwet af Professor Sclerts egen hand.

Den 18 November (utan twiſwel 1760) säger  
 han, låt en Lieutenant af General Malachows-  
 kys Husarer, med mycket buller, anmäla sig hos  
 mig. Wäld och oförrätt, tänkte jag, kan ingen  
 emotstå; fatta därföre hurtigt mod; det må och  
 möta dig hwad som will.

Straxt trädde en försträckelig Man oblygt  
 in, med et magert svartbrunt ansigte, smuttis-  
 ga stöflar och blodiga sporrar. Han hade eget  
 G gult

gult hår, men coesseradt frammantill i knutar, och hans moustacher åsiven så; i wånstra hand den hölt han en grufwelig sabel, och i den högra en påf, med sit band lindad om handen, samt et par pistoler, en mössa och en mässings wirad karbas.

Hwad är til Er tjenst Herr Lieutenant? frågade jag, men darrade tillika; hafwen j wål befallning at taga mig i arrest; ack! jag är oskyldig och har ingen ting gjort.

Nej, min Herre; ären J den berömde Bokskrifwaren Gellert. s s Ja, jag är Gellert.

Nå det fågnar mig, at jag får se och omarmma Er. (Ack, huru darrade jag icke wid denna höflighet) Jag wårderar Edra skrifter ganska högt; de ha gjordt mig, på mina såldttog, ganska mycken tjenst, och jag kommer nu för at tacka Er derföre, och försäkra Er om min wånskap.

Mycken heder för mig, min Herr Lieutenant! (Ännu kunde jag icke säga mer af förskräckelse) Haf den godheten och sitta ner.

Ja det wil jag gerna göra, allenast J sägen mig, huru J bären Eder til, för at skrifwa så många wakra Böcker, som J werkeligen utgifwet.

Om mina böcker äro wakra, Herr Lieutenant, wet jag icke; men huru jag buret mig til, för at skrifwa dem, det kan jag säga Er: när jag har tid och lust at skrifwa, så tänker jag på hwad jag wil skrifwa. Sedan sätter jag mig ned, glömmer alt annat, och tänker  
 allenast

allenast på mit ämne: därefter sätter jag på papperet hwad samma ämne mig ingifwer, och det så godt jag kan. Märker jag, at jag därmed är färdig, frågar jag godt folk, om de hålla mit arbete något wärdt, och hwad de därwid hafwa at påminna? Såga de då, at det är bra, allenast jag här och där förbättrar det samma; så förbättrar jag det, och låter sedan tryckat. Se, så födas de skrifter, min Herr Lieutenant, som hafwa den lyckan at behaga Eder.

Nå, det wil jag komma ihåg, sade han; jag har både lust och tid at skrifwa, och så snart de ledsame Ryssarne äro utur landet, wil jag försöka at göra såsom J; men nu bjuder jag Er en faveur af det byte jag sist tog. J hafwen wäl ingen roubel i Ert skatull, Herr Professor! wälg därför en ut af dessa; denne har hört til en Cosackisk Öfwerste, som jag högg ner af hästen wid Zorndorf, och denne til en Ryss Officers-Fru, som, under det hon flögade för mig, störtade neder af hästen, och bröt halsen af sig.

Wid denna präsentsen och des beskriwande wardt blodet så kall som is i mina ådror.

Det ware långt ifrån mig, min Käre Herr Lieutenant; at jag skulle på något sätt draga til mig Ert byte; behåller Edra roubler; jag är fulkomligen belönt, och hedrad allenast med den benågenhet, hwarmed J mig dessa penningar tilbjuden.

Men J måtten dock hafwa något til minne



af mig. Herr Professor, behaga Eder dessa pistoler, (de woro laddada och myntningarna wändes mig under ögonen) se hwilka fjädrar, hwilket lås, hwilken pipa; eller willen J hafwa denna piska; bägga stå til Eder tjenst. Jag har ännu några prägtiga gewår, dem jag öfwerkommet på byte: Turkiska och Tartariska; jag har dem borta wid Eulenburg, och hwad Åstunden där af, wil jag skicka Eder; hwarföre stå ej dessa pistoler Eder an? De äro utwalda gewår.

Härwid toa jag honom wid handen och förde honom til mit Bokskåp; dessa äro mina gewår, min Herr Lieutenant, hwilka jag wet at handtera, dock kanske knapt nog; ty en del af dem förstår jag icke, den andra brukar jag fallan, och den tredje kunde jag kanske umbära; men för at synas lärdd, måtte jag ha sådana wapen. Behagar Eder wälja något ut af mit lärda byte, det J kunnen behålla til minne af mig?

Ja, om J willen gifwa mig Edra lärda i: v muntringar under en sjuk lefnad, i fall jag, än en gång, skulle råka at blifwa blesserad af Ryssarne; ack! Ryssen, den är en förskräckelig människa, som står så fast som berget, och man må arbeta sig trött och död, förrän man får det folket at wika.

Nu wille han berätta mig förloppet af den sista bataillen; men til min lycka slog flockan: mine åhörare kommo hopetals, och jag måtte säga Herr Husar-Lieutenanten, at jag skulle läsa et Collegium. Han böd mig därpå än  
en

en gång sina gewår: omarmade mig hjerteligen och war illa tilfrids, at jag ingen ting wille emottaga; ånteligen besåg han min Catheder, önskade mig mycket godt; och gick sin Fos med piskor och pistoler, hwilka en Husar, som med några af sina Kammerater fattat posten wid trappan, tog i sit förwar. Peter, ropade Lieutenanten, här är den Herren, som skrifwet den Swenska Grefwinnan. Peter såg mig stint an, tog af sig mössan, med mycken wördnad, och genom smilande wisade mig sit bifall: de andre Husarerna bugade sig djupt til jorden, och under sådana cerimonier beledsagade jag Herr Lieutenanten utføre trappan. Kan jag ännu, sade han til slut, hos General Malachowski, på något sätt tjena Er, Herr Professor? Nej, aldeles intet, min Herr Lieutenant. In hos General Dohna, eller hos Hans Majestät sjelf? Nej, Herr Lieutenant; recommendera dem allenast Friden alra ödmjukast, på mina wagnar; och lyckeligt kom jag ånteligen undan Husarerna.

Den 29 Nov. lät den unga Gref Dohna, som war Adjutant hos sin Far Generalen, anmåla sig hos mig, och jag förstråktes åter; men utan orsak: Nej, nådiga Fröken\*, denne war et godt Barn om 19 år, med samma öskuldiga mine, som J hafwen. Han hade läst alla mina skrifter, och sjelfwa Grandison utan til, och försäkrade mig at det werkelige

E 3

couraget

\* Hela detta Brevwet war skrifwet til en Fröken, som jag ej wet at namngifwa.

couraget i slagtingar grundade sig på et godt samwete och förtroende til Gud; och at fritansfare, då det galler, wore de alraförsgadaste, och at han ålskade mig synnerligen för mina andeliga Diktens skull; men jag har en begäran til Eder, Herr Professor, willen J wäl efterkomma den?

Hwad åstrunden J? Ut jag då och då må få skrifwa Eder til. Afhjärtat gerna, Herr Grefwe. En så ålskanswård Officerare, som J, kan begära all ting af mig. Nå, så wille jag wäl be Eder om et sådant Fruntimmer, som J beskriwet i den Swenska Grefwinnan; ty J måsten säkert känna sådana personer, som J så wäl weten at affskildra. = = Ja, Herr Grefwe, jag känner en rätt behagelig Fröken, som likwäl nu är sjuk, och så länge kriget warar, säger jag Eder intet hannes namn.

Så talte wi, när en corporal steg in igenom dörren: alla samteliga Swer-Officerarne, sade han, af Beverska Regimentet äro här utanföre och willa höra Herr Professorn läsa. Swilka, ropade jag, ganska häpen! och straxt trädde hela 12 Officerare tillika med Feltvråsten in; (det war i Onsdags Kl. 11.) och således måste jag läsa för halfwa Armeen.

Så krigiskt går det til, Nådiga Fröken, i det Pauliniska Collegio, och jag lärer icke längre kunna stå ut dermed. Jag skilkar antingen til Wölcke, eller som jag läswat, til Bonau. O! huru mycket kunde jag icke berättat Eder ännu, om jag ej skändes at beswära Eder med

så mycket papper. Förlåt imedlertid mit plads  
drande; lef wal, men tala icke om för Eder  
Nådiga Fru Mor, at jag så ofta skrifer  
Eder til.

Gellert.

### Kundgörelser.

Om någon skulle wara hågad at tilhandla  
sig et Tegelbruk, nära wid Kongelss Stad be-  
lägit, så lemmas til underrättelse, at det sam-  
ma är anlagt på Kongelss Stads egor, och  
at därföre betalas en wis. öfwerenskommen  
ständig skatt för grunden til Staden. Detta  
Tegelbruk säljes i det stånd det nu finnes,  
med lador bygda i fyrkant, som äro så inrät-  
tada, at i hwarje omgång kan slås 15 til 16000  
tak- och 40 til 45000 mur-tegel. Ugnhuset  
och ugnen är så stor, at 11500 til 12000 tak-  
samt 7000 mur-tegel på en gång däruti brän-  
nes. Desutan äro här följande fördelar: Nya  
manhus med rum, både för Mästare och folket,  
samt hölador och fåhus, god, och tilräckelig lera  
och sand uti sjelfwa bruks-hagen och strart bre-  
dewid: en hage eller betesmark för hästar och  
kor, så afdelt, at egaren får på sjelfwa Bruks-  
ängen 10 til 12 goda stackar hö årligen; des-  
utom god wass, bestående af ströppel och rör,  
tjenligt at därmed underhålla hästar och kor:  
om någon behagar, jämte dessa förmåner, af-  
wen tilhandla sig en ång, ej långt från Tegel-  
bruket belägen, som årligen af sig kastar 15 til  
16 stora stackar hö, utom wassen i elfwen, med  
tillhörigt

sällskap frågadel jag? Kärningar, svarades, heror, spårvinnor, gästar, spöken, tumtegubbar, underjordiskor eller wettor, m. m. Wackert följe, sade jag, och en suck ifrån hjertet stympade jäm-jämwal dessa orden: skal jag, tänkte jag hos mig sjelf, i min älderdom blifwa dömd til sådant pack, och således komma i fara för trolsdem och witskepeller? Ho är du, sade jag? och strax blef jag warse en liten människjo-skapsnad: hon eade en dockas längd, war et quarter hög, och wäl rouren: hon war en skönhet en miniatyr, hade gråa hår; men war nått och prächtig.

Då sade jag åter, du är ej så förfärlig, at man skulle, med skäl, blifwa rädd för dig; men hwad för et kreatur är du? Tyft, war hannes svar, dempa ditt förwett! det som är dig förhögt skal du lemna: roa dig med det din lilla hjärna kan fatta, och du har alt nog.

Denna påminnelsen war god, och tyktes wisg at min lilla gumma ej war så elak: kan du spå sade jag; ty jag påminner mig at Lastads gubben hade råkad i bekantskap med en dylik. Hon berättade at le så hjerteligen häröfwer; at min förundran blef obeskrifwelig. Har du lust til oförnuftigt narri, sade hon, så kan du få nog; men du är ännu förmycket trumpen, för at få riktigt svar på det du frågar. Min lilla skönhet gjorde härpå et lustsprång, och förswan.

Jag fick et besök af hånne, första natten på nya året, då alla läge i sin bästa hwila: jag låg och  
weste

weste ei ord af förr än min lilla docka infär sig, och sade: Betänk dig snart; jag har lust at ge dig nyårs-gåfwa: säg hwad du wil hafwa!

Aldrig war jag i större oro än denna gången: Hela werlden swäfwade omkring; i min inbillning, och liknande tydeligen den rörelsen, hwilken en man tillagt himla-hwalfwet, då det rullar några millioner milar på en obegripelig kort tid. Alt hwad jag tänkte på kom, och i en blink förswan: nå fort, sade hon, jag trodde ej, at du behöfde så lång tid för at nämna det, som kan göra din lycka: lika mycket; du har frett wahl til Hockan slår 24: då wil jag höra dig, och du skal winna din önskan.

Jag började då med at önska min syn så klar: men, tänkte jag, hwad skulle du wäl, i den händelsen, få se annat än ögonstenliga darskaper? Jag war färdig önska mig några tunnor gull: men tänkte jag, ho wet om jag icke med et odrågeligt och tillika skadeligt besymmer, både skulle förwara, och lemna denna onyttiga skatten?

Under det at ingen ting kunde förnöga mitt önskan, smög sig en skamlös tanke fram (den som känner människjo-hiertat lär endast inse mögeligheten) tänk, jag önskade mig wara Kong öfwer hela landet omkring Rio de la Plata; men huru snart ångrade jag icke en så ofstyrig och flygtig tanke! En rysning öfwer hela min Kropp, påmint mig, at, om jag skulle önska rätt, så måste jag lära det af Bibelen. Jag låg en liten stund helt stilla, och, ehuru jag hade

Öfwer en half timma igen af den mig förefatta tiden; ropade jag dock: Nu är jag färdig, min hela önskan är at blifwa Patriarch!

Min Lilla började nu hoppa, skratta och tokas: hon frågade om jag wore yr? Wil du, sade hon, blifwa Patriarch i Muscow eller Constantinopel, eller ock, kanske du wil bli Cardinal-Patriarch i Lissabon, och försöka om du kan bryta igenom alt motstånd från Hofwet til Påfvens fördel, och sedan, til åre, blifwa Påfwe sjelf? Tyft, sade jag! min önskan är stor, och långt större än alt detta: jag har i et ord ej kunnat bättre imrefatta alt hwad et människio-hjerta kan önska, och om du ej wil, eller rättare sagt, ej kan gifwa mig denna nys års gästwan; så wet jag utwäg at ändå winna hånne, eller så mycket, jag där af wil winna: jag begifwer mig gerna från Characteren: och wil ej at någon människja skal kalla mig Patriarch.

De gamla lyckelige Patriarcherne, sade jag, och min Lilla blef rätt mild i ögonen, lesde där, den Högste bestämt dem rum. De oroades ibland; men fingo hjelp, och merendels gingo de bland sina barna-flockar, och hjordar i det ljustigaste lugn: de lesde stilla och dödde glada: detta är altså hela min önskan! Ordserfarna härtil förbehöll jag mig sjelf: de woro följande: De hade funnet nåd för den Högste, och deras innersta måtte där af hafwa kânt den sötma, som, för alla andra, är obegripelig: ach, tänkte jag, hwad är det icke at ledas af en ewig

ewig Wisshet med så mycken granlagenhet; at man wet wist, det hwart hufwudhår är råknadt, och kan säga hwart ögnablick: Han är min Herde! Närmaste påföljden häraf är, at blifwa wålsignad och främsad i et enfaldigt och lofligt företagande: man wet at hward man gör lyckas wål. Det felar ej då at man är nyttig för andra, och gagnar dem, hos hwilke, Gud befalt, at man skal upslå sitt tjäll. Man ser sig omringad af en flock med barn, kånste och barna-barn, af hwilka man älskas, och af hwilka man tusende gånger får höra det öma ordet, min söte Far; utan at någon önskar hans död för arfwets skul. Hward är sällare än at sätta sig i skuggen af et lummigt träd: hafwa et litet sött barn i famnen, som redan lärt konstet at stjåla hjertat från gubben: at ropa åt wallgossen: kom hit med det lilla lambet, til min lille gosse, min lilla pigga: se där min lilla wån; den är din, den skal du leka med! Anmer: huru sält är det icke at dö ibland så får och ömande slägt, med full wisshet om et ewigt lif, mått af ålder och lefwande, och så, med full Patriarchaliskt rättighet, kalla barnen fram och wålsigna dem, med en wålsignelse, som ewigt skal blifwa öfwer dem! (Mera härnäst.)

### Kyrko-tidningar.

I Domkyrko-Församlingen födde 4 gosse och 4 flickbarn: Wigde Klamparen Carl Larsson och Anna Ericsdotter, Brandtwaaltskarlen Anders Persson och Pigan Ingeborg Andersdotter,

40  
doter, Sjömannen Brungel Berguander och  
Dwinfolket Ingrid Andersdoter: Döde Se-  
gelmakare-Enkan Catharina Ryberg, 87 år,  
af ålderdom, Jungfru Brita Cajsa Bergström,  
21 år, af slag, Tunnebindare-gesällen Nils  
Kihlgren, 24 år, af feber, Skomakare-gesällen  
Jonas Lejonström, 22 år, af dito, Urmakaren  
Herr Lars Simsons hustru, Maria Elisabeth  
Wirgman, 21 år, af lungsjöt, och 6 barn af  
ofödd barnsuka och slag.

I Tyfka Församlingen död Skomakaren  
Johan Bergs hustru, Anna Catharina Wil-  
ström, 31 år, i barnsnöd.

I Kronhus-Församlingen födde 5 barn:  
Wigde Stads-Timmermannen Bernd Od-  
berg och des trolöfswada Fästepwinna Anna  
Maria Stångberg, Soldaten Swen Sund-  
berg och Pigan Margreta Eriesdoter: Död  
Soldaten Bengt Lingren, 28 år, af feber.

#### Kundgörelser.

Aldenstund, enligt Hans Kongl. Majestäts  
allernådigste Förordnande, af den 22 nästleda-  
ne Januarii, den nuwarande Post-Taxan med  
1 Öre S:mt, för hwart lod, kommer at för-  
höjas, för alla så til in som utrikes orter af-  
gående bref, såsom och, at för de inlöste främ-  
mande brefsken, hwilka från Hamburg hit  
komma, hwarje utsatt schilling bör betalas med  
2 Öre Swenskt S:mt i hwita penningar eller  
Specie, hwilket alt kommer at taga sin bör-  
jan med den 6 uti innewarande Februarii må-  
nad; fördenksful warder sådant til samtelige  
Corre

Corresponderandes underrättelse, härmed allmänneligen kundgjordt. Götheborgs Post-Contoir den 3 Febr. 1767.

En Christian, ~~J. L.~~ efterföljare, är en uppbyggelig Tractat, på Tyska sammanskrifwen af Pastorn Christian Wilhelm Smiler, som nu på Swenska öfversatt, är under pressen i Örebro, och försäkras wara färdig til nästa midsommar; hwarpå imedlertid Präsummerations-sedlar kunna, för 2 Dal. Silf. intstycket hos Consistorii Amanuensen och Adjuncten Herr Olof Lindman, boende i Guldarbetare-Äldermannen Herr Matth. Grabls hus på Kyrkogatan.

Den 17 innewarande Februarii kommer, uti Herr Christian Arfwidssons hamn i masthugget, genom offentlig Auction, klockan 10 före middagen, at försäljas något partie bräder och sågebakar, bestående af 2000 tolfster 1 och en fjerdedels tums 5 til 6 alnar wankantige wrafs wrafs bräder, och 6 til 800 tolfster sågebakar, hwilka i hamnen stabblade, och där förut beses kunna.

Tisdagen eller den 10 dennes blifwer i Herrar Westerling och Wohlfarts hamn i masthugget, igenom Auction försält et parti 5 til 6 alnar wrafs wrafs bräder och sågebakar, som förut därstädes kan beses.

En svart stubswansig häst, 10 år gammal, som på god banad wäg trafwar en mil på 28 til 30 minuter, är därjämte god ridhäst, at till salu; mera munteligen.

Uti

Uti Kongelss Stad kommer, enligt Wållofs Magistratens utslag, af den 10 sistledne Nov. Bagaren och Borgaren därstädes, Peter Winqwists, til sine samtelige Borgenärer afstadda fasta och lösa egendom, den 19 instundande Februarii, genom offentligt utrop, at försäljas; hwilket, til hogade köpares underrättelse, härigenom kundgöres: bestående manbyggningen af åtskilliga öfwer- och underrum, til större delen inredda, och kunna twänne hushåll därstädes beqwämligen rymmas.

Följande är insändt ifrån Herr Doctor Rosen: Wederkänning af Anmärkningarne, som läsas i Swenska Magazinet för November månad år 1766; är nyligen från Smittiska Boktryckeriet utkommen; och därtilmed et stycke Bihang, eller ungefärlig uträkning uppå Stockholms och Götheborgs utförel för år 1766. Et dundrande råknepel gör mera larm, än skada. Stockholmska canoner af alla slag äge mer, eller mindre värde; jag ser, at de blifwet både för hōat och för litet värderade, s. 28. Nu som en förfärlig hop riktas, til äfventyres, innan kort emot mig; wil jag i hastighet förnagla de grofwaste. Jag påstår ej, at et par tunnor guld äro småsaker, när man roulerar med 100: misshugget betyder mycket på Contoiren; men jag kan, med ringa möda, ställa mig wid en så bedröflig syn, och göra trösteligen upmit bokslut; fast under förbehåll, at räkningen kallas hwarken för mycket, eller för litet ungefärlig.